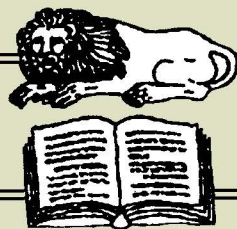
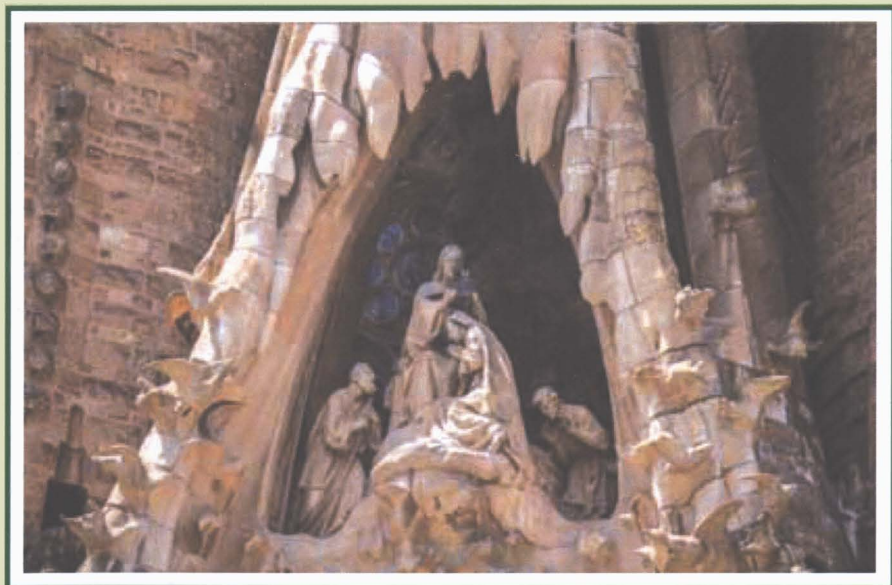

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

114. szám

Karácsony

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2018

Jeromos füzetek 114. szám

Szent Család-kép a wieliczki sóbányában	címlap
Ajánlás (Csaba t.)	1
Csendes percek (Antoine de Saint-Exupéry)	2
Karácsony – Betlehem – betlehem (Tarjányi Béla)	3
„Pólyába takarta és jászolba fektette...” Lk 2,7 (Martos L.B.)	21
„Élő Ige” <i>Bibliaiskola</i> (Vágvölgyi Éva)	31
Társulatunk életéből	42
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k

Az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig. Tel.: 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Ajánlás

A negyedik évben a teológián a karácsonyi szentmise után ott maradtam a kápolnában. Isten végtelen szeretetét láttam meg a megtestesülésben teljesen kiüresedett, gyermekként közénk jött Teremtőm arcát szemlélve. Isten végtelenül jó és szeret, de én a csöppnyi jászol előtt végtelenül kicsinek, csatakos bűnösnek éreztem magamat. Fájt, mert úgy éreztem, hogy e végtelen szeretetre nem tudok méltó módon szeretettel válaszolni.

Jézus a kis jászolból felém nyújtotta karjait, és csak egyetlen dolgot mondott: "Szomorúságod azt bizonyítja, hogy szeretsz engem, mert ha nem szeretnél, akkor nem is fájna az, hogy nem tudsz eléggé szeretni. Akkor már te is rég a puha ágyadban lennél." Megértettem, hogy forró könnyeim arról beszélnek szavak nélkül, hogy minden bűnöm ellenére szeretem Istent... Akkor és ott Isten végtelen igenjére én is a magam maroknyi pornyi létem igenjét alázattal kimondtam.

Böjte Csaba testvér

Antoine de Saint-Exupéry, Fohász

“Uram, nem kérek csodákat, és lehetetlen dolgokat, csak annyit kérek, hogy adj erőt a mindennapokhoz, hogy megtanuljam értékelni a kis művészi léptek fontosságát. Add, hogy legyek figyelmes, találékony, miközben a napi rutin részét képezi az életemnek, és tudjak megállni akkor, mikor a felfedzéseim, a tapasztalataim szembejönnek velem.

Taníts meg arra, hogy jól tudjak bánni az időmmel, és hogy különbséget tudjak tenni a fontos és kevésbé fontos dolgok között. Kérlek, adj erőt, hogy ne csússzon szét az életem, tudjam racionálisan beosztani az időmet, ismerjem a korlátaimat, és hogy meglegyem az alkotásban, a művészetben az örömeimet.

Segíts, hogy megértsem azt, hogy az álmok olykor nem segítenek, mint ahogy az sem, ha visszavágyok a múltba. Ehelyett inkább értékeljem a jelen pillanatát, annak fontosságát.

Segíts abban, hogy megértsem azt, hogy a nehézségek, a vereségek, az elégedetlenségek hozzájárulnak a fejlődésemhez, ami által tapasztaltabb leszek. Emlékeztess arra, hogy a szív mindig konfliktusba kerül a rációval.

A megfelelő pillanatban adj erőt és bátorságot. Adj türelmet, és emlékeztess arra, hogy minden probléma rendeződni fog egyszer.

Ajándékozz meg gazdag fantáziavilággal, és azzal, hogy ha valaki rászorul, tudjak neki szállást, étkezést biztosítani. Adj erőt, hogy segíteni tudjak az elesetteken és, hogy ne ijedjek meg a fontos lépések megtétele előtt.

Mutasd meg nekem az igazit, a valót, amire leginkább szükségem van. Tanítsd meg nekem a kis lépések művészetét!”

Forrás: filantropikum

Karácsony – Betlehem – betlehem

A Karácsony időpontja

A kereszténység második legnagyobb ünnepét minden év december 25-én tartják világszerte. (A középkorban és a kora újkorban is a Húsvét nagyobb ünnepnek számított.) Történelmileg ma már tudjuk, hogy Krisztus valószínűleg nem december 25-én született, csupán a IV. században (325 és 350 közti években) került erre az időpontra a Karácsony ünneplése.

A Napisten tiszteletét Aurelianus római császár vezette be a 3. században. December 25-én, a téli napforduló (antik számítás szerinti) napján megünnepelték a Sol invictus (Legyőzhetetlen nap) ünnepét. Ebben az időben a napot látszólag legyőzte a sötétség, azonban hamarosan hosszabbodni kezdenek a nappalok, újjászületik a Nap. A Nap ünnepe a 4. századra igen népszerűvé vált, sok pogány erkölcs-telen kilengéssel volt tele az ünneplése. A keresztények számára kézenfekvő volt Karácsony ünnepét, a születés ünnepét erre a napra tenni.

Az őskeresztény vezetők háttérbe akarták szorítani Róma addigi legnagyobb ünnepét a pogány „legyőzhetetlen nap születését” és így szándékosan erre a napra tették a megváltó születésének napját. I. Gyula pápa 350-ben hivatalosan is a Megváltó születésnapjává nyilvánította december 25-ét. A római almanach szerint már 336-ban megünnepelték a karácsonyt a birodalom fővárosában.

A karácsonyfa-állítás szokása

A karácsonyfa-állítás szokása csupán a 15-16. századra nyúlik vissza. A 16. században a reformáció új tartalommal töltötte meg a karácsony ünnepét. Az addigi templomi liturgia kezdett beköltözni a házakba. Az emberek a Biblia otthoni forгатása révén a vallásos ünnepeket és szertartásokat elkezdték otthon is ünnepelni. Kialakult sok karácsonyi szokás, például a karácsonyfa-állítás is. Ennek hátterében egy középkori skandináv (és germán) szokás állt, mely szerint egy-egy fiatal fa kivágása az ifjú élet feláldozását jelképezte. A pogány – kereszténységhez nem kötődő – rítust a 16. századtól Jézusra

is vonatkoztatni kezdték, hiszen ő is fiatalon áldozta fel életét. Mai tudásunk szerint a legelső karácsonyfákat Skandináviában, azon belül Svédországban kezdték állítani, majd később a szokás a harmincéves háború (1618-1648) idején eljutott a népesebb Németországba is. A szokás nagyon gyorsan terjedt szerte Európában: a 18. századra már egész Németországban, a 19. századra Ausztriában, Franciaországban, illetve a kivándorlók révén az Újvilágban is elterjedt az ősi skandináv rítus.

Az első feljegyzés karácsonyfáról Sebastian Brant német írótól származik, Strasbourgban a 15. század végén (1490). Ekkoriban almával, ostyával díszítették. A gyertyás karácsonyfát elsőként 1660-as évekre emlékezve Lisolotte pfalzi grófnő említette 1708-ban írt levelében. Bécsben az első karácsonyfát a Berlinből áttelepült Arnstein bankárcsalád házában állították 1814-ben, ami akkoriban olyan furcsa volt, hogy még a titkosrendőrség is jelentést készített róla. A karácsonyfa-állítás szokása Magyarországon a 19. század második felében jelent meg, kezdetben főleg a német ajkú városi lakosság körében. Az első „magyar” karácsonyfát valószínűleg Brunszvik Teréz állította Aszódon, 1824-ben. A magyar szépirodalomban a karácsonyfa első említése 1854-ből, Jókai Mór *A koldusgyermek* című, karácsonyi tárgyú elbeszéléséből van. A magyar hagyomány szerint a fát december 24-én állítják, és vízkeresztig (január 6.) áll.

A karácsonyfákat kezdetben édességekkel és gyümölcsökkel díszítették fel, később – a 20. században – kezdett kibontakozni az üvegdíszek megjelenése. A karácsony megünneplése egyre inkább kezdett szokássá válni a nem vallásos családok körében is, a szeretet, a béke ünnepeként, a vallásos keresztényi rítusok egy részét átvéve. Napjainkban, az európai keresztény kultúrkörben a karácsony népszerű és sokakat érintő ünneppé vált, amely mindenki számára más-más jelentést hordoz.

A karácsonyfadíszek jelentése

Szaloncukor: az édes íz az égiek ajándéka. A finomság emeli az ünnep hangulatát. Ez a modern kori szokás nem tartozik szorosan a

hagyományos szimbólumokhoz, mégis elengedhetetlen része lett a karácsonyfa-díszítésnek.

Dió és alma: a „Tudás fája”, az „Életfa”. Az eredendő bűnre a tudás megszerzésére emlékeztet bennünket a fára kötött alma. Bibliai szimbólum szerint az a tudás, amit Isten eltiltott: bűn. „Semmit ne tegyél, amit Isten nem áldott meg!” A dió is bölcsesség-jelkép. Az emberi agyhoz hasonlatos mintázatú, a picike dió magjában ott rejtőzik a hatalmas fa lehetősége, de ennek a fának emberöltő – vagy még annál is hosszabb idő – kell, hogy bőven termőre forduljon. A dió a jövőndő nemzedékbe vetett hitet is jelképezi. Az aranyalma és az aranydió a fénylő bölcsességet hozza el hozzánk.

Apró figurák, mézeskalács díszek: kicsiny játékszerek különböző anyagokból a gyermekkor csodáját, az önfelelt örömet, játékoságot tanítják nekünk. Figyelmeztetnek az ajándékozás, az örömszerzés a másokra való odafigyelés fontosságára, úgy, hogy közben mi is örülhetünk.

Csillagszóró: a betlehem-i csillag kicsinyített utánezata. Az a fényes csillag, ami megmutatta a Megváltó születési helyét, olyan szimbólum, ami a reményt és a jó hírt testesíti meg. A csillagszóró pici csillagai ezt a reményt és derűt elevenítik fel.

Gyertya: A gyertya a három sík, a test, a szellem és a lélek, vagyis a viasz, a kanóc és a láng, a Szentháromság üzenete, a fiú megszületése, a fény megérkezése.

Csengettyű: A kis harangocska jelzi, hogy „megérkezett az angyal”. Hangja hozza meg a karácsony hangulatát sok családnál. A régebbi kultúrákban démonűző hatást tulajdonítottak a hangjának. A csengettyű hangja rezgésbe hozza a levegőt, ezzel jó energiákat teremt. A megtisztítás rituáléjában játszik szerepet, akár csak a tűz elemű jelképek, mint a gyertya és a csillagszóró.

Forrás: <http://sokszinuvidek.24.hu>

A szentmise, a böjt, az ünnepi ételek és az ajándékozás

Magyarországon a katolikus keresztények számára Jézus születésnapjának fénypontja a karácsonyi misén való részvétel (*24-én éjféltkor vagy 25-én napközben*). December 24-én hagyományosan a

családok böjtölnek (*karácsony böjtje*), és csak este fogyasztják el a böjti vacsorát. Ez eredetileg alma, dió, méz és fokhagyma, majd vajjas bableves hús nélkül (*böjtös bableves*), végül mákos guba volt, de újabban kialakult hogy hal, illetve töltött káposzta kerül ilyenkor az asztalra. December 25-én következik a karácsonyi ebéd vagy karácsonyi vacsora. A család, esetleg a nagyobb rokonság ilyenkor összegyűlik, hogy együtt fogyassza el a karácsonyi ételeket. A magyaroknál a bensőséges családi együttlét általában 24-e estéje (*szentes-te*), míg a nyugat-európai országokban többnyire 25-e.

Régebben a betlehemezés a legismertebb és legelterjedtebb karácsonyi szokások közé tartozott, amely egy több szereplős dramatizált játék volt és az egész országban ismertek, nagyon sok helyen ma is

A Szent Katalin templom (a Születés Bazilikája mellett)

gyakorolják. A falusi betlehemezés legfontosabb eleme a betlehemi pásztorok párbeszédese, énekes játéka volt. A dramatizált játék fő

eleme a Kisjézust imádó három pásztorról szóló bibliai történetre, köztük a nagyothalló öreg pásztor tréfás párbeszédére épült. A betlehemezés fő kelléke egy templom alakú betlehem volt, amelyben a Szent Család volt látható. A pásztorjáték szereplői voltak a kistemplomot vivő két angyal, a három pásztor, illetve a szatmári országrészben őket kiegészítette a huszár és a betyár alakja.

A nem vallásos, de keresztény kultúrkörbe tartozók számára a karácsony általában a szeretetet, a családi együttlétet jelképezi. Karácsonykor elterjedt szokássá vált megajándékozni szeretteinket. Az üzletek és áruházak a szentestét megelőző hetekben igyekeznek kihasználni az ajándékozás szokását és reklámdömpinggel próbálják bevételüket többszörözni – ezzel sokszor pusztán fogyasztási lázzá torzítva az ünnep hagyományos és valódi lényegét.

Forrás: Harmat Árpád Péter: www.origo.hu

Betlehem története

Betlehem neve: eredetileg Efrata (Gyümölcsel tele),

Betlehem (Kenyérház), bet-lacham

Beit Lahmo (szír nyelven, a vidék régi nyelvén)

Kenyérház; arabul: Húsház).

A Bibliában: Juda-Betleheme (Bir 17,7; 1 Kir 17,12; Mt 2,5),
vagy Betlehem-Efrata (Mik. 5,2).

Kr.e. 14. sz.-i amarnai szövegekben "bit ilu lachama"

néven szerepel (Lachama istennő háza),

mint Urusalim vidékének egyik városa.

A város neve a Bibliában először a Teremtés könyvében olvasható Ráchel halálakor. Idevaló volt Elimelech, Noémi, Booz, Obed, Izaj, Dávid, Abisaj, Joab, Asael.

József és Mária is innen származott. Egy apokrif könyv szerint a betlehemi Mathannak három lánya volt: Mária (akitől Mária Szalóme született); Szóba (aki Erzsébetnek anyja, Jánosnak pedig nagyanyja); és Anna (aki a szefforiszi Joakim felesége, Mária anyja).

Jézus itt született egy barlangistállóban

160. Jusztinus Flavia ír a barlangról, amit mindenki ismer. Közli, hogy Szent József a betlehemmel szomszédos üregben lakott.

Szent Jeromos Hadriánusról írja, hogy a szent helyek meggyalázása képpen a jászolba Adonis bálványát fektette.

Origenész (185-252) hivatkozik arra, hogy Betlehemben mindenki, még a pogányok is tudják, hogy Jézus melyik barlangban született.

Euzébiusz is megerősíti ezt a hagyományt, és elmondja, hogy Szent Heléna, majd később a császár is a barlangot pompás szentélylé alakították.

300. Özséb cezárei püspök írja, hogy Betlehemben számon tartják Jézus születési helyét.

A hagyományt megerősítette Szokratész, Szent Jeromos, Szozomenész és más egyházi író is.

326. Konstantin császár születés-bazilikát építtet a "megszentelt hely" fölött, eltávolítva a ligetet.

384. Szent Jeromos vezeklés és bibliai tanulmányok céljából 36 évre ide telepszik.

521-530. A szamaritánus lázadók martaléka.

531. Jusztiniánusz császár új fallal védi meg a várost, újjáépíti a leégett templomot, a bazilikát restauráltatja

614. A perzsa király, Chosroa megkímélte a templomot a mozaikjának köszönhetően. A perzsák nem nyúltak a bazilikához, mert a homlokzaton a háromkirályok ruházatában saját nemzeti viseletükre ismertek.

636. Az arabok nem pusztítják el. Omar kalifa a betlehemi barlangba ment imádkozni, de hitsorsosai számára előírta, hogy egyszerre maximum hárman imádkozhatnak ott, nehogy elvehessék a katolikusoktól.

836. A jeruzsálemi zsinat alkalmából írtak egy levelet, amiből tudjuk, hogy a bazilika homlokzatát a napkeleti bölcseket ábrázoló mozaik díszítette.

1010. Hakin meg akarta szentségteleníteni a szentélyt, de csodás erő (egy kéz) megakadályozta ebben.

1099. Tankréd kereszties lovag a betlehemiek kérésére elfoglalta a várost.

1101. I. Balduint Betlehemben koronázták királlyá. A Jeruzsálemi királyság 1099-től 1291-ig állt fenn, amikor a két utolsó keresztiesek kezén lévő város is megadta magát a muszlim seregeknek. A latin királyság elején Dániel megcsodálta a bazilika mozaikjait és festményeit. Hasonlóképpen írt el-Edrisi, arab földrajzi író.

A 12. sz.-ban az egyik arab vezetőnek, Szaladinnak sikerült az addig megosztott iszlám világot a Szentföld elleni nagy hadjáratra egyesítenie. IV. Balduin (1174-1185) halála után a királyság vereséget szenvedett a hattíni csatában, majd 1187. október 2-án Szaladin seregei Jeruzsálemet is elfoglalják. A III. kereszties hadjárat területi nyereségei ellenére a város muszlim kézen maradt. Jeruzsálem eleste után a királyok Akkót tették meg fővárosuknak. A 13. század folyamán az újabb kereszties hadjáratok ellenére a királyság területe fokozatosan felmorzsolódott.

Az ázsiai szárazföldről 1291-ben kiszorítva a Lusignan-dinasztia utolsó jeruzsálemi királya, II. Henrik Ciprus szigetére vonult vissza. A Lusignan-dinasztia tagjai itt uralkodtak a 15. század végéig és továbbra is igényt tartottak a *Jeruzsálem királya* címre.

1110. Püspökség lett. Első püspöke Ascetin (vagy Anselin) volt 1110-1128.

1163. és 1173. közt a bazilika I. Amaury jeruzsálemi király és Comnenus Porphyrogeneta Manuel görög császár (1145-1180.) békülékenysége és segítsége folytán a templom teljes belső falfelületét festményekkel és aranyhátterű mozaikokkal borították be. Csak három maradt fenn megcsonkítva. Quaresmius és Melchior de Vogüé részletesen leírták ezeket. 1150 táján nagyon előrehaladott egyesülési tárgyalások folytak Jeruzsálem (Róma) és Konstantinápoly között teológiai és egyházpolitikai kérdésekről. Az egyesülés proklamálása a Jászolnál történt volna, ezért készült ez a csodaszép díszítés.

1187. Betlehem ismét muzulmán uralom alatt. A latin királyság bukása után az Ágostonrendi szerzetesek elhagyták a templomot, az pap nélkül maradt.

1192. Hubert Walter Salisbury érseke két papot és bennszülött papságot küldött.

A latin királyság vége – Egyébként elmondható, hogy a Jeruzsálemi Királyság jogszokásai megtévesztésig hasonlítanak az Aranybulla-ban lefektetett elvekhez, ezen jogszokásokat pedig II. András minden bizonnyal megismerhette 1217-ben indított keresztes háborúja alkalmával. A hadjáratra elkísérték őt magyar főurak is, a források tanúsága szerint pedig ott tartózkodásuk során huzamosabb időt töltöttek a Jeruzsálemi Királyság nemeseivel – elképzelhetetlen, hogy ne ismerkedtek volna meg a helybéli jogokkal. A Szentföldre utazó magyar főurak között volt például Ugron királyi kancellár és kalocsai érsek valamint Tamás egri püspök, akik az Aranybulla aláírói között is szerepelnek. A körülmények tehát valószínűsítik, hogy a magyar nemesség sarkalatos jogainak alapjai a Jeruzsálemi Királyságban használatos jogelvekből kerültek átvételre. Ugyanilyen hatással lehettek ezek a jogelvek egyébként az angol *Magna Charta Libertatumra* is, szintén a keresztes háborúk közvetítésével.

1217. Thefmar a szentélyeket elhagyottan találta már.

1228-1244. A fegyverszünet értelmében Betlehem ismét a keresztenyeké. A szentélyek megnyíltak.

1243. A karizmiták kiűzték a keresztenyeket, mindent felgyújtva és lemészárolva. Elvonulásuk után telepedtek ide a ferencesek.

14. sz. elején görög püspökség. Modhaffer Rokn ed Din egyiptomi szultán megújítja az elődei által adott előjogokat.

A 15. sz. közepén Jó Fülöp burgundi herceg és IV. Edward angol király ólom adományával a ferencesek kijavították a bazilika tetőzetét.

1489. A szultán parancsára lerombolták a város falait, erődítményeit.

1517. A törökök elfoglalták Palesztínát, és a templomot a görögöknek adták.

1537. II. Szolimán flottája pusztulása miatt a ferenceseket 3 évre fogságba hurcolta.

1645-1669. A török-velencei háború alatt eltűnt a tetőzet ólom borítása. Beázás miatt tönkre ment a mennyezet és a mozaikok.

1661. Örmény püspöki székhely is létrejön.

1672. A görögök kijavíthatták a tetőzetet, de a mozaikot és a festményeket már nem lehetett megmenteni.

1757. A görögök erőszakkal elfoglalták a templomot, és a katolikusoknak csak a barlangban tarthattak meg némi előjogot.

1810. Az örmények elfoglalták a kereszthajó egyik ágát.

1834. A moszlimok fellázdáltak Ibrahim pasa ellen, aki büntetésből elpusztította a városrészüket.

1847. A betlehemi barlang csillaga eltűnt, és csak Franciaország és a török szultán határozott követelésére állították vissza a görögök a helyére.

Forrás: Mestermann: www.rieth.hu

A Betlehemi szentélyek

Kalocsa testvérvárosa, Betlehem városa Jeruzsálemtől nyolc kilométerre található, olyan közel, hogy akár a külvárosának is tekinthetnénk. A város 25 ezres lakosságát zömével arab keresztények alkotják, a dolgozók 20 százaléka a turizmus területén tevékenykedik. Miért?

A kicsiny várost évente két millió turista keresi fel – és nem is akármért: ez Jézus születési helye (Lk 2,6-7;Mt 2,1), emiatt pedig a zarándoklatok egyik kötelező célpontja. A születés helyén építették föl a gigantikus Születés Bazilikáját. A város további nevezetességei a Kis Jézus Tejbarlangja, és Szent Jeromos cellája, ahol a Vulgátát fordította.

A Születés Bazilikája

„Amikor Heródes király napjaiban Jézus megszületett a júdeai Betlehemben, napkeletről bölcsek érkeztek Jeruzálembe” (Mt 2,1)

Bár a római korban Hadriánusz császár római pogány istenek szobrait (Jupiter és Vénusz) helyezte a Születés helyére, viszont végül ezeket Nagy Konstantin császár a kereszténység felvétele után eltávolította, és 326-ban felépítette a Születés Bazilikáját. A templom jelenleg a római, a görög- és örmény-ortodoxokhoz tartozik és

méreteiben óriási, öthajós, egy erődítményhez hasonlítható. Legfontosabb látnivaló a benne található barlang, ahol Jézus született.

Betlehem városa 777 méter magasan fekszik a tengerszint fölött, ezért nagyon kellemes az éghajlata.

A város két halmon épült, amelyek szőlővel, olajfákkal ültetett teraszokban szállnak alá a völgyekbe. A nyugati halom a magasabb, ezen épült a bibliai Betlehem. A keleti halom alacsonyabb, de szélesebb, ezen található a Születés Bazilikája.

Betlehem nevének jelentése: Lahamu háza. Később héber szóként használva "kenyér házá"-nak fordították. Ősi város, már a pátriárkák történetében találkozunk vele. Később főképpen Dávid király törté-

A Születés bazilikája

nete kapcsolódik a városhoz, aki itt legeltette nyáját, itt írta szép zsolttárait. Itt kente fel királlyá Sámuel próféta, innen hívta el az Úr, hogy népeinek pásztorá, legnagyobb királya legyen.

A próféták – főképpen Mikeás – jövendölése szerint Betlehemből származik majd a Messiás. Lukács evangéliuma szerint a Dávid családjából származó Mária és József Betlehembe jönnek Názáretből,

amikor Augusztusz császár népszámlálást rendel el birodalmában. Így született Jézus Betlehemben, a városon kívüli barlangistállóban.

Ezt a barlangot a keresztények mindig szent helynek tartották, és féltve őrizték emlékét az üldözések idején is. Amikor a keresztények szabadságot kaptak, Nagy Konstantin édesanyja, Szent Ilona fényes templomokat építtetett a Szentföldön.

Ekkor emelte a születés barlangja fölé a nagy bazilikát, amely ma a kereszténység egyik legrégebbi temploma. Ezért magán viseli évszázadok küzdelmes történetének nyomait. Eltűntek a nagy bejárati kapuk, a homlokzatán lévő mozaikok, amelyek a napkeleti királyokat ábrázolták. Amikor a perzsák 614-ben az egész Szentföldet feldúlták, templomait lerombolták, a Születés bazilikája csodával határos módon megmaradt. A hagyomány úgy tudja, hogy a perzsák a napkeleti király öltözetében felismerték saját népük történetét, és megkímélték a bazilikát.

A keresztények mindenkor nagy áhítattal keresik fel ezt az ősi bazilikát. Az előtte lévő teret Jászol térnek nevezik. Az éjféλι szentmisén ezen a téren vesznek részt a hívek, mert a Szent Katalin-templomba csak a papság és nagyon kisszámú hívő fér be. Maga a bazilika valóságos erődnek tűnik. Mindkét oldalról kolostorok veszik körül. Jobb felől a görögök és az örmények kolostora, bal felől pedig a ferencesek kolostora és vendégháza található. (Ezeket a kolostorokat zarándokok vagy turisták nem látogathatják). A templom bejárata előtt volt az átrium, s innen három nagy ajtó vezetett a narthexbe (előcsarnokba). A két szélső ajtót már régen befalazták, s a középsőn is csak egész alacsony nyílást hagytak, ezért csak meghajolva lehet bemenni rajta. Nagyon szép a hozzá fűzött "lelki magyarázat":

Isten Fia megalázta magát, amikor emberré lett, aki belép az ő templomába, szintén alázza meg magát, hajtsa meg a fejét. Az alacsony bejárati kapu azt akarta megakadályozni, hogy a törökök ne vezethessék be állataikat a bazilikába.

A csupasz, sötét narthexből egy ajtón át jutunk be az 54 méter hosszú és 26 méter széles bazilikába, amelyet a négy oszlopsor öt hajóóra oszt. A márvány oszlopfők korinthusi stílusban készültek. Ezek az oszlopok és a padlón csapóajtóval védett mozaikok emlékeztetnek

a régi templom pompájára. Az oszlopsor tetején fagerendázat húzódik.

A XII. században mozaikokkal és festményekkel díszítették a falakat, de ezekből csak három maradt ránk, igen rossz állapotban. Ezeket a képeket a Rómával való kibékülés gondolata sugallta: ebben az időben komolyan tárgyaltak a keleti és nyugati egyház egyesüléséről, amely azonban nem valósult meg. A főhajó végén bizánci stílusban épített, gazdagon aranyozott, színpompás ikonosztáz áll. A főoltár és a kereszthajó déli ága a bizánci, az északi ág az örményeké. (A ferenceseknek – latinoknak – nincs részük a bazilikában, ezért van az éjféli mise a bazilika mellett épült Szent Katalin-templomban.)

A templom szíve a Születés barlangja. A kórus két oldaláról egy-egy lépcső vezet le a puha mészkösziklába vájrt barlangba, amely majdnem téglalap alakú, 12 méter hosszú és 3 méter széles. Padlóját és falait szép márványlapok fedik. A sötét barlangot 53 lámpa vi-

14 ágú csillag a születés helyén

lágítja meg (ezek közül 19 a ferenceseké, ők gondozzák őket, a többit a görög és örmény szerzetesek). Jézus születésének helyén ezüstcsillag látható a következő felirattal: Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est (Itt született Jézus Krisztus Szűz Máriától).

Szent Lukács evangéliuma szerint Mária jászolba fektette az újszülött gyermeket. A barlang délnyugati részén találjuk három lépcsővel mélyebben a falba vájrt jászolt. Az ezüstlemezzel fedett fajsolt a XII. században Rómába vitték, és ma a Santa Maria Maggiore bazilikában található. A jászol mellett van egy oltár, amely a napkeleti bölcsek emlékére készült. Ők a pogányokat jelképezik, míg a pásztorok a választott nép hű fiait.

A születés barlangja mellett több barlang is található, amelyeket kápolnává alakítottak át. Az első kápolnát Szent József tiszteletére szentelték, a második barlang az Aprószentek kápolnája, a harmadik pedig Szent Jeromos cellája volt. A nagy egyházatya ebben a barlangban élt, és itt fordította le a Szentírást latin nyelvre. Ezekben a kápolnáknak vehetnek részt szentmisén a zarándokok.

Bármikor is látogat el valaki Betlehembe, ott mindig karácsonyt ünnepelhet. Ha feljövünk a barlangokból, felkereshetjük Szent Katalin templomát, amely egybeépült a Születés bazilikájával. Ez Betlehem plébániatemploma, s ebben a templomban tartják az éjféli szentmisét. Ide - mint említettem - csak a papság fér be, a hívek a téren nagy képernyőkön követhetik a liturgiát.

A Születés bazilikája történelme során sok viszontagságot látott. 529-ben a szamaritánusok dúlták föl a templomot. Jusztiniánusz császár újra rendbe hozatta a bazilikát és a kolostorokat. A perzsa inváziót 614-ben átvészelte a templom. A hozzá fűződő hagyományt már említettük. Csodával határos módon menekült meg a bazilika 1009-ben, Hakim kalifa idejében, aki a Szentföld templomait leromboltatta. Volt idő, amikor a templom tetőzete teljesen megrongálódott, ezért a freskók és mozaikok szinte mind elpusztultak.

Forrás: magazin.ujember.katolikus.hu

Barlang vagy jászol?

A Bibliából tudjuk, hogy József a családjánál keresett szállást, azonban a "nagyszoba" tele volt a ház lakóival, József emiatt az istállóban húzódott meg Máriával. Az istálló viszont barlang volt, amit az a palesztin hagyomány bizonyít, hogy a házakat barlangok elé építették, vagy a barlangot beleépítették a házba.

Milyen más barlangokat találunk még itt?

Szent József kápolnája, amit annak emlékére emeltek, hogy az Angyal itt figyelmeztette Józsefet: *"Kelj föl, vedd magad mellé a gyermeket és anyját, és menekülj Egyiptomba: Maradj ott, amíg nem szólok neked!"* (Mt 2,13)

Szent Jeromos cellája: A hagyomány szerint ebben a cellában készültek a Szentírás kommentárai és híres fordítása, a Vulgáta.

A Kis Jézus tejbarlangja

300 méterre található a Születés bazilikájától. Könnyű fehér tufából készült. A legenda szerint itt pihent meg Mária a gyermekkel, és a lecsöppenő tej fehéřítette meg a sziklát

Forrás: <http://izraelben.com>

A betlehemi láng

A Betlehemi láng története a 11. századig nyúlik vissza, mikor II. Orbán pápa felhívására az olaszországi Firenzéből fiatal lovagok csoportja csatlakozva a keresztes hadjáratához Jeruzsálembe ment. Azzal a céllal, hogy a reményt jelképező békelángot elhozzák városuk lakosainak.

Az utolsó békeláng Krisztus szülőhelyéről – Visszatérésüket a pápa már nem élte meg, a lovagok ugyanis három évvel később, 1099-ben épp karácsony előtt érkeztek csak vissza Firenzébe, az út viszontagságaitól megtörve. A békelángot a helyi katedrálisban helyezték el, az emberek innen vitték tovább saját otthonaikba. Ez volt a középkor első és utolsó békelángja, amelyet egyenesen Krisztus szülőhelyéről hoztak.

Ausztriából indult újra útjára – A Betlehemi láng újkori története a szomszédos Ausztriában kezdődött 1986-ban. Valójában nem a cserkészek indították újra útjára, akik azóta is az egész világon terjesztik, hanem Linz város egyik televíziós karácsonyi műsorának alkotói. Akik ezzel próbálták felhívni az emberek figyelmét egy sérült gyerekek megsegítésére szervezett rendezvényre.

Karácsony előtt egy mozgássérült fiút küldtek repülőgéppel Betlehembe, aki a Jézus Születése-bazilika öröklángjából hozott gyertya fényével tért vissza Linzbe. Két évvel később az esemény Ausztria határain kívülre is eljutott, az osztrák televízió szerte a világon sugározta a Betlehemi láng meggyújtásáról szóló híradását. Ekkor a lán-

got egy kambodzsai menekült kisfiú hozta el, aki Ausztriában talált új otthonra.

1989 karácsonyán a hagyományt a helyi cserkészek folytatták, akik a lángot a posztkommunista országokba is elvitték, így az akkori Csehszlovákiába is a prágai Szent Vencel térre. A Betlehemi békeláng először 1990-ben jutott el Szlovákiába a szlovák cserkészek jóvoltából.

Itthon is hagyománya van – Idén a reményt, szeretetet és békét megtestesítő lángot a szlovák cserkészek a nemzetközi lángátadó ökumenikus ünnepségről, a bécsi Neusimmering plébániatemplomból hozták el, és december 13-án a poprádi Szent Egyed téren adták át Andrej Kiska köztársasági elnöknek.

A Békeláng december 12-én a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség (SZMCS) közvetítésével érkezett meg a Felvidékre szintén egyenesen a bécsi lángátadóról, majd december 13-án Komáromból indult útjára Dél-Szlovákia magyar lakta vidékeire. A SZMCS immárom 24. alkalommal vesz részt a békeláng terjesztésében, a hagyomány gyakorlatilag egyidős a szervezettel.

Magyarországon a Betlehemi Békeláng a Magyar Cserkészszövetség jóvoltából a budapesti Sziklatemplomból indult országos körútjára szintén a bécsi lángátadó másnapján.

Forrás: <http://www.korkep.sk>

A betlehemi jászol

Amikor ott voltak, eljött az ideje, hogy szüljön, és megszülte elsőszülött fiát. Pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kapta helyet a szálláson. (Lk 2,6-7)

Pásztorok tanyáztak a vidéken kint a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. De az angyal így szólt hozzájuk: "Ne féljete! Íme, nagy örömet adok tudtul nektek és az lesz majd az egész népnek. Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Talál-

tok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket." (Lukács III., Lk.2.2 – Lk. 2-12,)

A jászol az Újszövetségben az újszülött Messiás fekvőhelye: Mária a gyermekségtörténet tanúsága szerint Jézust születése után jászolba (*fatné*) fektette. A jászol a pásztorok számára újszülött Messiás jele az angyal szava szerint (*Lk 2,12*). - *Szent Jeromos* egy karácsonyi beszédében sajnálkozva mondta (*Anecdota Maredsolana III. 2*), hogy az agyagjászolt (*luteum praeseptium*) a betlehemi barlangból, ahol a hagyomány (Jusztinosz, Jakab-ősevangélium, Origenész) szerint Jézus született, egy arany- és ezüstjászollal cserélték föl. Eszerint Jézus jászlát úgy képzelhetjük el, hogy egyik felét a barlang sziklafalába vágták bele, a másik felét agyagból építették hozzá, ahogy ez néhány palesztinai barlangban ma is látható.

A hagyomány szerint Jézus jászlának 5 deszkája Rómába került és a Samta Maria Maggiore bazilikában őrzik. A bazilikának már I. *Theodor* pápa (ur. 642-649) óta *Santa Maria ad Praesepe* [a Jászolos Szűz Mária templom] volt a neve. Valószínűleg III. *Szixtusz* pápa (ur. 432-440) óta volt másolata a betlehemi barlangnak a Santa Maria Maggioréban, de a jászolereklyét kifejezetten csak V. *Márton* pápa (1417-1431) említi egy leltárban. – Az első jászolt Asszisi Szent Ferenc 1223 karácsonyán Greccióban állította föl, hogy alkalmat adjon az ember számára a megtestesülés misztériuma fölötti szemlélődésre. Idővel a jászol a betlehemezés, ill. a templomokban, házaknál, tereken karácsonykor fölállított *betlehemek* központi része lett.

A jászol a *Krisztus születése*-képeken általában a kép középpontjában áll, nagy fényességben, ill. az égből jövő fény sugarban, fölötté angyalok. Az eredetileg sziklafalba vágott mélyedésnek megfelelő jászolt a képeken kőből, fából, agyagból készített vagy fonott etetőként ábrázolták. (*Katolikus Lexikon*)

Nagy Konstantin (I. Constantinus) nevéhez fűződik a kereszténységgel szemben meghirdetett vallásbéke, a 313-as mediolanumi ediktum. A 325-ben Nagy Konstatin császár által összehívott niceai zsinat tisztázta Jézus isteni lényegének kérdését, és e hittétel elfogadásával sikerült megvalósítani a keresztény egyház teológiai egységét.

A krisztusi tanok hamarosan a császári házon belül is követőkre találtak. Noha Nagy Konstantin élete végéig áldozott Róma isteneinek, és csak a halálos ágyán vette fel a keresztény szentségeket, anyja, Szent Ilona (Flavia Iulia Helena) császárné már a 4. század fordulója körül megtért. Konstantin ugyanis, amikor Diocletianus császár lemondása után 306-ban trónra került, magához vette az apja, Constantius Chlorus, Diocletianus társuralkodója által elűzött anyját, akit a *nobilissima femina* (a legnemesebb asszony) címmel ruházott fel, és akit megbecsülése jeleként 325-ben augusztává, császárnővé tett. A mélyen vallásos Ilona 326-ban a Szentföldre látogatott, hogy beutazza az általa rajongva szeretett Jézus életének egykori helyszíneit. A császárnő ügybuzgalma arra is kiterjedt, hogy szentföldi útján összegyűjtse a Mester életéhez fűződő szent ereklyéket.

Hosszabb jeruzsálemi tartózkodása idején Szent Ilona parancsára így többek között aprólékosan átkutatták a Golgotát is, ahol három kereszt maradványaira találtak. Ezekről azt hitték, hogy Jézus és a két lator keresztje, miután az egyiket megérintette egy beteg asszony, és meggyógyult.

Szent Ilona

A császárnő látogatást tett Jézus szülővárosában, Betlehemben is. A sziklaüreg fölé, ahol a bibliai tanítás szerint Jézus megszületett, templomot építtetett. A 4. századtól élő hagyomány szerint ugyanitt sikerült megtalálnia a csecsemő Jézus egykori jászlának deszkamaradványait is, melyeket a császárnő magával vitt Rómába.

A Jézus bölcsőjének tartott jászol maradványai Róma Vatikánon kívüli legnagyobb és legrégebbi ókeresztény bazilikájába, az 5. század elején épült Santa Maria Maggiore bazilikába (Basilica Papale di Santa Maria Maggiore) kerültek.

Ez a templom azért épült itt, mert a legenda szerint Libériusz pápának álmában megjelent Szűz Mária, aki felszólította Róma püspö-

két, hogy építsen templomot az emlékére ott, ahol a következő nap reggelén hóleplet fog találni az örök városban.

Másnap rendkívül szokatlan módon – lévén augusztus –, valóban vékony hólepel borította be az Esquilinus-domb egy részét. A késő-antik bazilikát itt építették fel az 5. század elején, és ugyancsak itt helyezték el egy díszes ezüstkeretes üvegládjában a betlehemi jászol famaradványait is.

A gyönyörű műemlék-templom a betlehemi jászol maradványaival együtt Róma egyik legnépszerűbb turisztikai látványossága.

Betlehemezés, betlehem

A karácsonyi esemény legbeszédesebb szimbóluma a jászol, melynek története hosszú évekre nyúlik vissza. (A magyar nyelvben – a legtöbb nyelvtől eltérően – nem a „jászol”, hanem a „betlehem” kifejezés honosodott meg.)

A ferences rend megalapítója, Assisi Szent Ferenc 1222 karácsonyán Betlehemben járt. A püspökre olyan nagy hatással volt a karácsonyi liturgia, hogy hazatérvén a pápához fordult engedélyért, hogy a következő esztendőben ő is hasonlóképpen ünnepelhesse meg a karácsonyt. Szent Ferenc egy barlangot béleltetett ki szalmával, ahová jászlat állított, élő állatokkal és ott tartotta prédikációját a híveknek.

Az első igazi jászlat azonban Arnolfo di Cambio készítette 1283-ban Rómában a Santa Maria Maggiore bazilikában.

Az ötlet aztán gyorsan terjedt az európai városokban. Sok jászol a főszereplőket kiegészítve hétköznapi jeleneteket, mesterségeket is bemutatott. A hagyományos betlehemben a Szent Családon kívül a pásztorok, a háromkirályok és az angyalok is jelen vannak.

Hazánkban is elterjedt szokás a betlehemezés, amelyet december 24-e délutánján játszanak. Ezen a napon felidézik Jézus születésének körülményeit a Bibliából ismertek szerint.

Eleinte felnőtt férfiak elevenítették meg a történetet, az elmúlt esztendőben már kisfiúk játsszák. A játék végén jókívánságokkal búcsúznak el a háziaktól, akik köszönetképpen megajándékozzák őket.

(Forrai Tamás, www.kapcsolat.hu)

Martos Levente Balázs

„Pólyába takarta és jászolba fektette...” (Lk 2,7) Értelmezési gyakorlat az Ige születéséről

A Szentírás szavait olvasva és fontolgatva mindig az értelmezés ösvényeit járjuk. Egyfelől közelebb lépünk Isten szavához, írott üzenetéhez, másfelől mindjárt útnak is indulunk, vissza, a saját életünk felé. A megértés egyfajta kincs, amelyet magunkkal viszünk és gyakran másoknak is továbbadunk. Kincs, amelyért le kell merülni a mélységekbe, de amely, ha egyáltalán ráérezünk, gazdagítja az életünket.

Az „Ige” a filozófia és teológia közös szava. A görög filozófia a Logoszban sejtette meg a világ rendező elvét. Az ószövetségi bölcsességi hagyományokra építve az Újszövetségi hagyomány is a Logosz, az Ige fogalmát hívta segítségül, hogy megközelítse Isten felfoghatatlan titkát: hogy Isten emberré lett, az Ige testté lett. A Fiúisten emberként született a világba, hogy Isten belső titkát, atyai szeretetét és örökké éltető erejét kinyilatkoztassa.

A biblikus tudomány a maga módján igyekszik szembesülni Isten kimondhatatlan titkával. Azzal az Istennel, aki mégis fel akarta tárni belső életének csodálatos titkát, s aki kimondhatatlan belső szeretetének valóságát emberi szavakba akarta önteni. Isten kinyilatkoztatásának bensőséges szemlélésére különösen is hívnak a karácsonyi evangéliumi szövegek. Az Ige a világra születik, a világban szólal meg. Az Ige megszületik Betlehemben, de értő hallást, értő szívet is keres minden emberi szívben.

A következőkben a lukácsi születés-elbeszélés rövid elemzésére vállalkozunk, abból is kiragadva egy jól ismert, mellékesnek tűnő mozzanatot, a jászol és a pólya momentumát. Ez lesz a mélybeszálás kísérlete, a szembesülés pillanata Isten írott üzenetének konkrét formájával. Ugyanakkor szeretnénk továbblépni, újra rácsodálkozni a kinyilatkoztatásában is rejtőzködő, szavaiban hozzánk lépő s ugyanakkor fenségesen szabad Istenre.

Értelmezési gyakorlatról van szó, amely a szöveg sajátos, bizonyos módon központi jellege miatt magán viseli az iskolai gyakorlatok nehézkességének, sematikus mivoltának jegyeit. Először röviden bemutatjuk a választott bibliai mondatot, keressük annak pontosabb értelmét. Másodsor ebből kiindulva általánosabb megfigyeléseket teszünk a nyelv jelenségével kapcsolatban, hogy befejezőként röviden kapcsolatba hozhassuk mindezt saját életünkkel, saját mindennapjainkkal is. Vájt fülűeknek azt is mondhatnánk: előbb *ad litteram*, szó szerint olvassuk a Lukács evangélium 2. fejezet 7. versét; azután *allegorice*, allegorikus értelemben, amely a középkoriak számára gyakran egybeesett a teológiai értelmezéssel; végül *ad hominem*¹, vagyis az olvasó ember szempontjából közelítünk hozzá.

1. Pólya és jászol a lukácsi elbeszélésben

Amikor ott voltak, eljött az ideje, hogy szüljön, és megszülte elsőszülött fiát. Pólyába takarta őt és jászolba fektette, mert nem volt hely számukra a szálláson. Lk 2,6-7

A lukácsi születés-elbeszélés sajátossága, hogy a születés tényét annak előzményeiben és hatásaiban értelmezi. A Lk 2,1-20, amely a születés-elbeszélés tágabban értelmezett perikópája, három jelenetben építkezik: a születés tényét hosszabb történeti bevezetés előzi meg, amely az uralkodók említésével korhoz, a népszámlálás említésével pedig konkrét eseményhez köti Jézus születését. A születés képe tágabb összefüggésbe tartozik, ámde abból mindjárt ki is emelkedik: vajon milyen kapcsolata lesz a jászolba születő gyermeknek a világ hatalmasaival? Vajon milyen érzetet kelt az olvasókban, ha a zsidóságot pogány helytartókhoz rendelő népszámlálásra gondolnak? Az elbeszélő nem időz ezeknél a kérdéseknél. Néhány megjegyzéssel a születés közvetlen helyzetére irányítja a figyelmet. Az olvasó a világméretű és bizonyára sokat tárgyalt jelenségek világából egy kis-

¹ Vö. KEK 118: „*Littera gesta docet, quid credas allegoria, moralis quid agas, quo tendas anagogia. A betű a történeteket, az allegória a hiendő dolgokat, az erkölcsi a teendőket, az anagógia a célokat tanítja.*” Augustinus de Dacia: Rotulus pugillarlis I: Angelicum, 6. (1929), 256. Kiad. A. Walz.

gyermek születésének és az ehhez kapcsolódó ősi gesztusoknak a leírásához érkezik.

A gyermek születését csodálatos jelek követik. A Lk 2,9-14 az angyalok és pásztorok találkozásáról tudósít. Ez a jelenet alkalmat ad arra, hogy az angyalok (a születés eredeti hírüladása után újra) a gyermek kilétéről, hivatásáról is nyilatkozzanak. Szavaik egyben ígéretként működnek: ha a pásztorok útra kelnek, úgy találnak majd mindent, ahogy megmondták nekik. Ez teljeseedik be a 2,15-20-ban. A pásztorok mindent úgy találnak, ahogy az angyalok mondták, s újabb égi sereg dicsóíti a földön a mennyei Istent. Eg és föld találkozik a születésben, az angyalok énekében és üzenetében.

Ahogy már említettük, az égi és földi szereplők mondatai és tettei, a történeti összefüggés sokatmondó vázlata gazdagon értelmezi Jézus születésének jelentését. De vajon mi a jelentése annak a néhány részletnek, amely a születés legközvetlenebb helyzetére vonatkozik? Egyáltalán: mennyire tűnik lényegesnek az, amit itt Lukács feljegyez?

A beszámoló leírja a születés tágabb értelemben vett helyszínét (Betlehem), megemlíti az édesanyát, utal a várandós állapot lejártára (eljött a szülés ideje), majd a születés utáni első tennivalók elvégzésére. Michael Wolter a Lukács evangéliumhoz írott kommentárjában jegyzi meg,² hogy nincs az egész Bibliában ennél részletesebb beszámoló egyetlen gyermek születéséről sem.

A jászol helye a betlehemi barlangban

A beszámoló egyesek számára kifejezetten bőségesnek tűnik: a pólýába takarás és jászolba fektetés egyenesen felesleges momen-

² Michael Wolter, *Das Lukasevangelium* (Handbuch zum Neuen Testament 5; Tübingen 2008).

tum, mondják. Vajon hogyan értelmezhetőek ezek az apró mozzanatok?³ Általában a legegyszerűbb válasz, hogy az elbeszélés igyekszik megőrizni a konkrét részleteket egy híres ember születéséről, még ha azoknak nincs is különösebb jelentősége. Ősi szájhagyományról, esetleg egyfajta kuriózumról lehet szó. A következő történeti vagy teológiai párhuzamok hol jobban, hol kevésbé győznek meg.

A pólya a Lk 2,12 szerint a jel része, amelyről a pásztorok felismerik a gyermeket. A szöveg természetesen úgy is érhető, hogy nem a gyermeket kell felismerni, hanem maga a gyermek a jele Isten hűségének, megtartott ígéréteinek, amely gondoskodó szeretetéből fakad. Az újszülött csecsemő bepólyálása a lehető legtermészetesebb esemény. Ezekiel 16,4-ben is úgy olvasunk bepólyálásról, mint a születést követő tettek szokásos eleméről. A Bölcs 7,4-5-ben a könyv irodalmi szerzője, Salamon király mondja el, hogy őt is gondosan bepólyálták, miután megszületett – ez a sorsa a királynak is, nemcsak a többi embernek. Ebből arra következtethetnénk, hogy a bepólyálás a megszületett gyermek valódi emberségét akarja hangsúlyozni. Azt teszik vele, mint minden más gyermekkel, legyen bár királyi méltóságú. Ez a „magatehetetlenség motívuma”: a király is csak ember.

Képes beszéddel van dolgunk a Jób 38,9-ben. Itt Isten „ködből pólyát adott” a tengernek, amikor ez „az anyaméhből előjött”, vagyis amikor Isten megteremtette, illetve amikor keretek közé szorította. A víz feletti pára képzete szép természeti megfigyelés, nehéz neki közelebbi jelentést tulajdonítani. Ez is arról tanúskodik, hogy megszozott dolog volt a pólyát és a születést összekapcsolni.

A pólya után a másik téma a jászol. A szöveg erre is elsősorban mint jelre tekint (Lk 2,7.12.16), de nem pontosítja, hogy minek a jele. Legvalószínűbb itt is, hogy nemcsak felismerni segít a gyermeket, hanem általa Isten hűségét. A jászollal kapcsolatban (*fatné*) általában inkább úgy vélekednek az értelmezők, hogy az nem fából készített,

³A pólyába csavarás kultúrtörténetileg valószínűleg azzal függ össze, hogy a született lénynek emberi formát akartak adni. Még a középkorban is ismert a tagok megformálásának motívuma. Orvosi hatásai vitatottak, de egyes esetekben még ma is használják.

különálló tárgy, hanem barlang vagy istálló falába vájt etető alkalmatosság. A következő kitétel – „mert nem volt hely számukra a szálláson” – mindenképpen Jézus születésének nehéz körülményeit jelzi. A jászol ugyan keveset árul el a születés tényleges helyéről, azt azonban jelzi, hogy egyszerű helyzetben, s talán a kitaszítottság állapotában kellett világra jönnie ennek a gyermeknek. Tény, hogy az angyalok éneke, a pásztorok hódolata összességében nem arra utal, mintha Lukács a születés körülményeinek nehézségeit akarta volna hangsúlyozni.

A jászollal kapcsolatban született néhány teológiai értelmezés is, amelyek azonban kevésbé tűnnek meggyőzőnek. A Ter 3,18-hoz fűzött midrásban Ádám azt kérdezi: Hát egy számmal együtt járulok majd a jászolhoz?⁴ Ha Ádámnak a föld növényeiből kell táplálkoznia, akkor valóban együtt eszik a számmal. Ebben az esetben a jászol a midrásban is megjelenő hagyományra utalva azt fejezné ki, hogy új Ádám született. Ez a feltételezés azonban más összefüggéssel nem támasztható alá.

Egy másik felvetés az Iz 1,3 Septuaginta változatára irányítja a figyelmet: „az ökör megismeri gazdáját, a szamár ismeri urának jászlát, népem nem értett meg engem”. Ez az izajási vers valamivel jobban megfelel a szövegösszefüggésnek. A pásztorok felismerik a jászolban fekvő urat. Saját népe viszont, ahogy azt a későbbiekben Lukács többször is hangsúlyozza (vö. pl. Lk 4,16kk), nem. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a pásztorok is, ezek az egyszerű emberek, a zsidó néphez tartoznak. Miért ne képviselhetnék – mint a gyermek-ségtörténetben Simeon és Anna – a nép hívó részét?⁵

⁴ A példákat lásd Joseph Fitzmyer kommentárjában Lukács evangéliumához. J. Fitzmyer, *The Gospel according to Luke I-IX*. (The Anchor Bible 28; Doubleday 1982).

⁵ Nem közvetlenül a jászollal foglalkozik, hanem a szállás hiányával kapcsolatos a Jer 14,8 párhuzama. A próféta itt Istenhez szól: „Miért vagy olyan, mint egy idegen az országban, mint egy utazó, aki szálláshelyeken alszik?” A nép Ura és Megváltója immár nem lakik a szálláson, s ezzel elvileg mintegy hatályon kívül helyezi a prófétai panaszt. Am erről a felvetésről is azt kell mondanunk, hogy inkább furcsa és nehezen érthető: az, aki „nem talált helyet a szálláson”, még inkább kivetett, még kevésbé él népe körében, mint az idegen, akit befogadnak.

Úgy tűnik, hogy Jézus születésének e részleteit leginkább úgy kell értenünk, mint a valóságos emberi születés bizonyítékát, az igaz emberség jelét. Jézus magára vette az emberi sorsot, nem tartotta idegennek királyi és isteni méltóságától azt, hogy kezdettől végig végigjárja az ember útját. Lukács nem időz sokáig a szegénység és kizsátoztottság helyzeténél, ám ha erre gondolt is, az emberség egyetemes tapasztalatát írja le. Isten maga fog gondoskodni arról, hogy Fiának születése ne maradjon ünneplés nélkül: nemsokára angyalok muzsikálnak és pásztorok sietnek a gyermek jászolához.

2. Az Ige születése. Pólya és jászol mint az emberi nyelv jelképei

Az egyházi hagyomány többféleképpen is megközelítette a pólyába tekeret és jászolba fektetett Gyermecket. A pólyában egyesek a sírba helyeztetet látták előre: gyolcsba csavarták, gyors temetést kaptott csupán. Abba a fájdalmas bezártságba merevedett, ha csupán három napra is, amely a gyermek sajátja, ha pólyában várja az új életet, a növekedést. Ebből is, abból is kiemelkedett azután: előbb a földi életre, aztán az örök dicsőségre. A jászol meg arra emlékeztet, hogy Jézus maga az örök élet kenyere. Ahonnan barmok táplálkoznak, ott most az önmagát ajándékozó, a magasból alászállott élő kenyér pihen, hogy minden ember számára Isten kenyere lehessen.

Vakmerő párhuzamok ezek, amelyek mégis a hit lényegét fejezik ki. Azt a hitet, amely a megtestesült Ige megjelenésének és földi életének minden mozzanatát egységben látja, egyazon isteni kinyilatkoztatás elgondolásában kívánja megérteni. Az életút egyes részleteiben az egész sejlik fel prófétai erővel. A részben az egész szóval meg, ha éppen az egészet szem előtt tartva, az egészet hitben megsejtve közelítünk felé.

A betlehemi barlang díszek nélkül

A mondottakhoz az emberi nyelv sajátos megértésével és a Betlehemben született gyermeknek mint Isten Igéjének megközelítésével még egyet tehetünk hozzá. Úgy véljük ugyanis, hogy a pólya, amely egyszerre védte és eltakarta a kicsiny csecsemőt, a jászol, amely befogadta, egész durvaságában mégis csak körülölelte emberségének első napjaiban, jól képviseli, hatásosan megjeleníti azt az emberi kultúrát, amelyet magára vett, amelyen át elérhetővé tette magát. A pólya és a jászol metaforikus értelme itt a nyelv, illetve a nyelv sorsa.

A jászolban Mária fia, ugyanakkor Isten Fia nyugszik. Isten Igéje, a Logosz. Emberi nyelven szólal meg az Ige, előbb a szentírásban, aztán a földön, amikor megtestesült. Örök titkát szavakba önti, ma talán azt is mondanánk, szavakba csomagolja. Magára veszi ezt a különös pólyát, az emberi nyelvet. Magára veszi, mint első, értékes ruhát, amelynek kései párja az az egy darabból szőtt köpeny, amelyen a kereszt alatt a katonák osztoznak majd.

Ennek az elgondolásnak a háttérében az emberi nyelv értelmezése rejlik. Az emberi beszédnek különlegesértéke van, s egyben sajátos korlátai. A nyelv sajátos értéke, hogy gondolkodni segít. „Emancipációs ereje” van, vagyis aki halad nyelvi kifejezőmódjában, az előbbre jut gondolkodásában és világlátásában is. Nagy írók és költők gyakran szavakat is alkotnak, s ezzel gazdagítják a nyelv kifejező eszköztárát.⁶ Jevgenyin Vodolazkin *Lauros* című regényében egy idős férfit ismerünk meg, a regény későbbi főhősének nagyapját, Hrisztofort. Róla mondja az elbeszélő, hogy állandóan írt. „Hrisztofor nem azért írt, mert félt, hogy elfelejt valamit. Még idős korba jutván sem felejtett el semmit. Az volt az érzése, hogy az írott

⁶Shakespeare kb. az általa használt szavak 10 %-át maga alkotta meg.

szó rendbe teszi a világot. Megállítja az áramlását.”⁷ A kimondott és leírt szónak önálló értéke és élete van. „Rendbe teszi a világot. Megállítja az áramlását.” A nyelv az emberi öntudat egyik legfontosabb kifejezése. Ma sokan éppen az emberi nyelv létrejöttéhez kötik magának az embernek a (kulturális) megszületését. A dolgok, élőlények, állatok világából a valódi nyelvet alkotó lény emelkedik ki mint ember – gondolkodó és kommunikáló személy.⁸

A nyelv csoda – mégis megvannak a maga korlátai. A kommunikáció végül mégsem tárja fel a másik titkát, legfeljebb otthont ad neki. Saint-Exupéry kis hercegének azt mondja a róka: „A beszéd csak félreértések forrása. De minden áldott nap egy kicsit közelebb ülhetsz.” Ludwig Wittgenstein pedig, amikor beszédes csendre int, azt írja: „Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell.”

A pólya, amelybe a betlehemi gyermeket csavarták, kifejezi a neki adott védelmet és törődést, kifejezi azt a világot, amelyben mostantól fogva jelen van, s amely egyszerre teret ad neki és korlátozza. Ez pedig arra emlékeztet, hogy Isten a Szentírásban magára vette az emberi beszéd korlátait. A bibliai szövegek korlátai olyan emberek korlátai, akik megtapasztalták a végtelen Isten közelségét. Isten valamiképpen „bepólyálta” az üzenetét: emberi szóba öltöztette, a szóban felszabadította és mindjárt meg is kötözte.

A jászolba helyezett gyermek, akit anyjától elválasztani készülnek, akit először helyeznek bele abba a világba, ahol majd szabadon jár-ke, elindul a szabadság útján, egészen az önfeláldozásig. Isten jászolba fektette üzenetét: kitette az emberi és kozmikus történelem szegénységének és gazdagságának, a megértés és értelmezés kalandjának.

⁷ Vö.: Jevgenyij Vodolazkin, *Lauros. Nem történelmi regény* (Fordította: Pálfalvi Lajos. Európa, Budapest 2015) 39.

⁸ Érdeemes nyomon követni az ateista Richard Dawkins és a hívő teológus Rowan Williams vitáit. A beszélgetésekben többször is előkerül a nyelv kérdése, mint olyan fordulópont, amelytől az ember embernek tartható, illetve mint olyan kérdés, amely mindenképpen magyarázatot követel. A nyelv létrejöttét Dawkins valamiféle mutációval magyarázza – ámde ha egy ilyen „ugrás” megtörténik, kérdéses, vajon ki fogja megérteni, ki lesz a „Másik”, akit az első teljes értelemben beszélni kívánó lény megszólíthat.

A pólya újabb módja annak is, hogy a szöveg-szövet összefüggést megfigyeljük. A beszéd, a nyelv, egyfajta lepel is. A „reveláció” kettős jelentésű, leleplezés és elleplezés, vagyis kinyilvánítás és eltakarás egyszerre. Még az is, aki meg akarja magyarázni a szöveg pontos értelmét, gyakran járhat úgy, hogy többet fed el, mint amennyit feltár. A bibliai szövegek pontos elemzése is egyszerre korlátoz és útbaigazít. Tudatlanságból vagy élettapasztalat híján a bibliai szöveg maga, amely kinyilatkoztatás, egyesek számára mégis válhat akadállyá, túlságosan sűrű függönnyé, amelyen nem látnak át. A pólya véd, de fogva is tart. Lehet olyan gondoskodássá, amely végül nem enged növekedni.

3. Az élet születése – bennünk, körülöttünk, általunk

Tekintsük át röviden, milyen képzettársításokat enged meg a pólya és a jászol azzal az Igével kapcsolatban, aki Betlehemben világra született. A pólya véd és gátol, a jászol viszont emlékeztet a világ nehézségeire. Az „ige” sokféle értelemben használható, a nyelv és a kommunikáció gazdagsága ragyog fel benne. Az isteni ige ebbe a gazdag kapcsolatrendszerbe lép be, s itt lesz megszólítható, megérthető és értelmezhető. Története lesz az emberi szóval, megértésében mi magunk is fejlődhetünk.

Jézus születésének történetére, s egyben az isteni Ige megértésének kalandjára mindenkor érvényes marad Angelus Silesius figyelmeztetése: „Ha Krisztus ezerszer is megszületik Betlehemben, de benned nem, te attól még örökre elveszett maradsz.” Krisztus megszületése bennünk feltételezi az Ige megértését, azt a sajátos befogadást, amellyel magunkhoz öleljük a betlehemi gyermeket, amellyel életünkre alkalmazzuk az örök Ige igazságát. Vajon ha ebből a szempontból nézzük a pólyába csavart, jászolba fektetett gyermeket, mi szólal meg bennünk? Az értelmezés egyre szubjektívebbé válhat, mégis szeretnék még néhány szempontot megnevezni.

Az elsőt Isten stílusának nevezhetnénk. A pólya arra emlékeztet, hogy Isten mindig „becsomagolja” ajándékait. Nem közvetlen fenségében lép az ember elé, és nem is kelt benne végtelen félelmet, általában inkább fokozatosan előkészíti arra, amit tenni szándékozik. Az Ige betlehemi születését előkészíti a választott nép története, Mária

szeplőtlen fogantatása, szüzi foganása. Betlehemben még „hallgat”, s további harminc esztendő telt el csendes, munkás felkészülésben, hogy majd a világ elé lépjen, felnőtt módon szólaljon meg. Isten becsomagolja ajándékát, de úgy is, mint ahogy az ember a földbe veti a magot, hogy ennek az energiájával, ennek a növekedést segítő erejével „szülessen meg”, hajtson ki és hozzon termést. Isten becsomagolja ajándékait, jelekben szólal meg, amelyek feltételezik az értő és halló szívet.

A második megfigyelés az anya és a gyermek kapcsolatára vonatkozik, amely köztudottan hordoz valamit Isten és az ember kapcsolatából. A gyermek a születéstől fogva egyre inkább eltávolodik édesanyjától. Az édesanya egyszerre szeretne teljes mértékben gondoskodni kisgyermekéről, ugyanakkor egyre inkább rá kell bíznia őt saját erejére és a világ egész folyására. A pólya és a jászol ennek az anyai gondoskodásnak és az anyától való elválásnak közös jele. Ahogy Mózeszt anyja a Nílus vizére bocsátotta, úgy teszik le a gyermek Jézust először a jászolba, aztán úgy engedik útjára felnőtt korában, úgy teszik sírba nagypéntek hanyatló napján. Léte boldog, elszenvedett lét, sírba pólyált lét. Érintkezés a világgal, az emberség ezerféle érzékenységgel, védtelenségével és hódító-alakító szenvedélyével együtt.

Ez a gesztus, az odaadás és életbe bocsátás, egyben a remény gesztusa is. A keresztény szerzők Origenész óta szívesen idézik Sextus szentenciáit, amelyek közül a 152. így hangzik: „Inkább dobj el egy követ meggondolatlanul, mint egy szót!” A szó képes ártani, gyakran többet, mint egy vaktában eldobott kő. Ennek azonban ugyanígy, vagy még inkább érvényes az ellenkezője is: a szó használni képes, néha többet, mint egy szelet kenyér. Szavaink, sajnos néha még a hithirdetés szavai is, képesek eltakarni és elválasztani, túlvédni és túlféltetni, de képesek felszabadítani, reményt adni, életre biztatni is. Amikor jó szándékkal bocsátjuk őket útjukra, előbbutóbb többnyire célba érnek. Szavainkban ott van „a mustármag reménye”, a fejlődés, a találkozás, a bizakodó csönd és a csenden túli kapcsolatteremtés reménye.

É l ő I g e

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Bölcsesség az ókori keleten V.

Jób könyve: A panaszkodó ember

(Jób panasza Jób 3,1-26)

A.) Alapgondolat

A Jób könyve egyike az Ószövetség és egyáltalán a világirodalom legszebb könyveinek. Nem véletlen, hogy Jób alakja oly sokszor visszhangzik a különböző művészeti alkotásokban. Jób könyvének tárgya nem csak az ártatlanok szenvedésének oka és értelme, hanem a Sátán alakja azt a kérdést is felveti, hogy vajon az ember, mint Isten teremtménye, vajon csak a saját boldogulása és haszna érdekében szolgálja Istent, vagy érdek nélkül imádja? Vajon az ember ártatlansága és büntetlensége fizető eszköz, amit benyújthat Istennek, hogy cserébe boldogságot adjon neki? Jób barátai azt a hagyományos felfogást képviselik, hogy az ember jóléte igaz voltának, Isten áldásának a bizonyítéka, minden szenvedés pedig a bűn büntetése, tehát igazságosan éri az embert,. Ha az embert baj éri, vizsgálja meg lelkiismeretét, térjen meg és vezekeljen. Bár már Jób könyve is megkérdőjelezi az isteni igazságszolgáltatást ilyen leegyszerűsítő és téves módon értelmező gondolkodást, mégis hosszú életűnek bizonyul. Jézus tanítványai is magától értetődőnek tartják, és mind a mai napig jelen van, visszacseng a hívőknél is, gyakran halljuk ezt, hogy megverte az Isten vagy éppen mint kívánságot, hogy majd megveri az Isten.

Jób, igaz volta tudatában szót emel a barátok merev és szívtelen kategorizálás ellen. Perbe száll velük, és igaza van, de perbe száll Istennel is, és ekkor téved. Nincs joga reklamálni, Isten nem tartozik neki semmivel a jámborságáért cserébe. Dicsekedhetünk-e, követelözhetünk-e? „Lehet-e az ember igaz Isten előtt? Lehet-e férfi tiszta Alkotója előtt?” (Jób 4,17) Lukács evangéliumában számunkra is figyelmeztetés Jézus szava: „Ti is, amikor mindent megtesztek, amit parancsoltak nektek, mondjátok: 'Haszontalan szolgák vagyunk, csak azt tettük, ami a kötelességünk volt!'” (Lk 17,10)

B.) Jób 3,1-26

C.) Bevezetés

1. Jób könyve

a.) Jób (héb. Hijjob): nem izraelita személynév. Viselője Husz földjén élt (Jób 1,1), amelynek fekvésére a Kedem fiai kifejezés utal (1,3), valószínűleg Damaszkusztól Dél-Kelet-re esett és Es-Safával azonos. Mivel nem tartozott Izrael fiai közé, a Biblia nem közli az egyébként általános családfát. Hogy Ez 14,14.20 Noéval és Dániellel együtt szerepelteti, az tanúsítja: messzi múltbeli istenfélő embernek tartották. A neve, a barátai neve, a portyázó sabeusok és kaldeusok említése (Jób 1,14.17), valamint a páttriárkák korára emlékeztető gazdasági-társadalmi és vallási viszonyok arra vallanak, hogy nagyon régi, Izrael fiainak korát megelőző hagyománnyal állunk szemben. Valószínűleg van egy történelmi magva, amelyet a Tóbiás könyve is felhasználhatott. Jób alakja más bibliai helyeken is (vö. Ez 14,14.20; Jak 5,11) az igazságosság és a türelem példaképe.

b.) Jób könyve protokanonikus ószövetségi bölcsességi könyv, nevét a főszereplőjéről kapta.

Két jól elkülönülő részből áll, egy keretelbeszélésből és a párbeszédekből Jób és barátai, ill. Jób és az Úr között. Jób és a három barát párbeszéde után hirtelen felbukkanó Eliú-beszédek, amelyek megszakítják Jób panasza (29–31) és Jahve megjelenése (38) közt az összefüggést, arra utal, hogy ezek egy későbbi betoldás nyomán kerültek a szövegbe. A könyv eredeti szerzője ismeretlen. Nyelve és

némely Jeremiásra való utalás arra engednek következtetni, hogy a szerző a fogság utáni időben élt, de nem később, mint Kr. e. 200 (vö. Sir 49,9). A Jób könyvének tematikája, „biblikus” jellege zsidó szerzőre vall. A kisebb részletekből arra lehet következtetni, hogy jól ismerte Palesztinát, de más országok, főleg Egyiptom szokásairól, körülményeiről is tájékozott volt. Ez annak a világljárásnak és olvasottságnak felel meg, amely a bölcsességi irodalom szerzőit jellemzi.

c.) Tartalma: Keretelbeszélés közre fogja a párbeszédet. Bár a keret és a párbeszéd világosan elkülönül, a 2 rész a szerző szándéka szerint szorosan összetartozik; a párbeszéd nem is képzelhető el keret nélkül.

A keretül szolgáló elbeszélés (Bevezetés 1–2, Befejezés 42,7–16), amely a párbeszédet közrefogja 8 vagy 9 részből áll: 1,1–5 Jób jámborságának és boldogságának bemutatása; 1,6–12: kihallgatás a mennyben; 1,13–22: Jób 1. próbatétele; 2,1–6: egy 2. kihallgatás Jahvénál; 2,7–10: Jób 2. próbatétele; 2,11–13: Jób barátainak látogatása (Bildád, Elifáz, Szófár). 42,7–9: Jahve elítéli Jób barátait, amiért helytelenül vélekedtek Jóbról; 42,10–17: Isten még több gazdagságot ad Jóbnak mint korábban. 42,11: a rokonok látogatása – azzal az elítélő magatartással szemben, amelyet Jób felesége és barátai tanúsítottak – Jób társadalmi tekintélye helyreállításának kezdete. – A párbeszéd a barátok látogatásához kapcsolódik és 3 menetben zajlik le:

1. (3-11.v.): Jób egy keserű panasszal nyitja meg az 1. párbeszédet (3). Ez alkalmat ad Elifáznak Jób figyelmeztetésére: senki halandó nem tiszta Isten színe előtt; Jób jobban tenné, ha panasz helyett Istenhez fordulna (4 kk.). Jób kitarat emellett, hogy a panasza jogos, a sorsa elviselhetetlen és azt kívánja, hogy Isten adja meg neki a kegyelemdőfést (6 kk.). Bildád nyomatékosan megismétli Elifáz figyelmeztetését: csak a jámborság segíthet rajta (8). Most Jób Istent teszi felelőssé szenvedéseieért: ostromozza az embert, figyelmen kívül hagyva ártatlanságát (9 kk.). Szófár rendreutasítja Jóbot merész beszéde miatt: szenvedése bűneinek a következménye, tehát a megtérés hozhat enyhülést (11.v.).

– 2. (12–20.v.): Jób nem vitázik tovább barátaival, hanem Istenhez fordul a meggyőződésével: nem szolgált rá a szenvedésre (12–

14). Elifáz úgy véli, hogy Jób Isten ellensége lett (15). A halállal szembenézve Istenhez emeli tekintetét: nyilvánítsa igaznak (16 kk.). Bildád hevesen tiltakozik (18), Jób viszont barátai részvéteért eseng, amiért Isten keze úgy ránehezedett, de továbbra is Istentől várja ártatlansága bizonyítását és inti barátait: figyeljenek a szavára. Ennek ellenére Szófár is osztozik barátai nézetében (20.v.).

– 3. (21–27): a 3. menetet Jób azzal indítja, hogy elveti a megfizetésre vonatkozó hagyományos tanítást: jámborság és boldogulás, bűn és szenvedés nem szükségszerűen tételezik fel egymást (21). Erre Elifáz szemére veti, hogy gonosz, azért bűnhődik (22). Jób tovább védi ártatlanságát (23 kk.). Bildád válasza rövid, vsz. töredék (25). A továbbiakban (26 kk.) Jób 2-szer is szóhoz jut, Szófárt viszont nem említi a szöveg, ha a következő beszédet (27,13–23) neki tulajdonítják is. – A

bölcsesség dicsérete (28) önálló rész. Miután Jób visszatekint korábbi boldogságára (29) és felpanaszolja szenvedését (30), ünnepélyesen bizonyítja ártatlanságát és felszólítja Istent, emeljen vádat ellene (31). Erre Isten közbelépését lehetne várni. Ehelyett egy ismeretlen lép fel: Eliú, aki Jóbot is, barátait is megfeddi és egy teljesen új szempontot visz bele a vitába: Isten megengedi, hogy az igaz szenvedjen – így tisztítja meg, így neveli (Jób 32–37). – Jahve elfogadja Jób kihívását és felel neki a viharból. A barátokat elítéli, Jóbot pedig a teremtés csodáira utalja, amelyek felülmúlják az emberi tudást és lehetőségeket és az Ő végtelen hatalmának és bölcsességének a bizonyosságai. Ha Jób Istent rendre akarná utasítani, képesnek kellene lennie arra, hogy a világ kormányzását átvegye, rendjét fenntartsa, a gonoszokat pedig eltörpítse. Akkor maga Isten is dicsőítené. Ha azonban erre nem képes, illene szerényebbnek lennie (38,1–40,14). A vízilóra és a krokodilra utalás kiemeli az ember kicsiségét, tehetetlenségét (40,15–41,26). Jób számára nem marad más hátra, mint elhallgatni, és magát megadni (40,3–5; 42,1–6).

d.) Jób könyve felépítésének vázlatja:

Jób 1- 2 Keretelbeszélés	
1,1-5	Bevezetés
1,6-12	Jelenet a mennyei tanácsban
1,13-22	Jób elveszti javait, jámborságának bizonyítása
2,1-6	Jelenet a mennyei tanácsban
2,7-13	Jób újabb megpróbáltatásai, jámborságának bizonyítása, a barátok érkezése
Jób 3,1-42,6 Jób költemény	
3-11	Párbeszéd Jób és a barátai között 3,1k Jób, 4,1k Elifáz, 6,1k Jób, 8,1k Bildád, 9,1k Jób, 11,1k Szófár
12-20	Párbeszéd Jób és a barátai között 12,1-14k Jób, 15k Elifáz, 16k Jób, 18,1k Bildád, 19,1k Jób, 20,1k Szófár
Betoldás: 28,1-28 Ének a bölcsességről	
29-31	Jób lezárja a vitát
Betoldás: 32-37 Eliú beszédei	
38,1-42,6	Isten beszéde Jóbhoz és Jób válasza 38,1-39,30 Isten beszéde 40,1-2 Isten beszéde 40,3-5 Jób válasza 40,6-41,26 Isten beszéde 42,1-6 Jób válasza
Jób 42,7-16 Keretelbeszélés – próza, befejezés	
	42,7-9 Jóbnek kell közben járnia barátaiért 42,10-11 Isten helyre állítja Jób egészségét és birtokait 42,12-15 Isten megáldja Jóbot 42,16-17 Jób beteljesült élete

2. Jób 3,3-26 foglalkozás a konkrét szöveggel:

Jób panasza

Jób könyvének harmadik fejezete Jób panaszával kezdődik. Jób nem hajlandó beletörödni szenvedésébe, és mint Isten akaratát elfogadni, hiszen úgy gondolja nem szolgált rá tetteivel és ezt kimondja, szavakban fogalmazza meg. A pszichológia szerint a szenvedésnek különböző fázisai vannak. Első lépésben a szenvedés, a fájdalom letaglóz. Amíg bezárkózom a fájdalomba, saját levemben fölök, nem lehet rajtam segíteni. Az már jó, ha sírni, panaszkodni tudok, ez a segítség kérés jele. Amikor elmondom, megfogalmazom, magam is jobban kezdem látni. A megnyílással, a panasszal már elkezdődik valami. A panasz kimondása egyben segítségkérést is jelent. Háttha valaki meghallja, megérti és segít. A segítségadás nem azt jelenti, hogy csodát teszek veled, megszabadul a fájdalomtól, hanem hogy megtanul mit kezdeni veled.

Eszerint Jób könyvének felépítése teljesen logikus. Hét napi hallgatás után tör elő Jóbból a panasz, ami a környezetével való eszmecsérében (barátok, Isten) végül megoldáshoz vezet.

3.) A szöveg felépítése:

Jób elátkozza a saját életét (3-10)

A miértek sora (11-14)

Jób Istennek tesz panaszt (20-26)

Kényszerű élet és halálvágy szólal meg Jób panaszában, számára az élet keserű kényszer, nem ajándék, olyasvalami, amittől szabadulni szeretne és ennek kifejezéséhez erős képeket használ.

4.) Mire jó a panaszkodás

Jób szavai ma is provokálóan hatnak, annál is inkább, mert nem vagyunk hozzászokva, hogy ilyen hangnemben beszéljünk Istennel. Pedig nagyon fontos, hogy merjünk panaszkodni Istennek.

Mi értelme van a panaszkodásnak, miért fontos?

- Csak az panaszodik, aki remél a segítségben, a változásban.
- Szemben a passzív beletörődéssel, a panaszkodás aktív.

- Csak a kimondott szenvedést tudom másokkal megosztani (megosztott szenvedés fele szenvedés)

Sokszor már az, hogy megfogalmazom a bajom, már enyhülést jelent, hozzásegít, hogy világosabban lássak.

5.) A fájdalom megszólal különböző művészeti alkotásokban is. A zenész hangokban, a táncos mozdulatokban, a költő és író szavakban, a szobrász formákban, a festő képekben mondja ki az érzéseit. Amikor találkozunk ezekkel a művészi alkotásokkal, úgy érezzük a mi érzéseink formálódtak meg bennük, ez a katarzisélmény. József Attila Nagyon fáj című versében szinte az őrjöngésig fokozódó fájdalom szólal meg megrázó képekben. Michelangelo Pietája maga a kőbe vésett fájdalom.

Néhány irodalmi szemelvény, ami Jóbhoz és a fájdalomhoz kapcsolódik:

„A sötét esztendőben minden földi javamat elvesztettem. Az összes elrejtett befőttesüvegeket és konzervet, minden cukrot és borotvaszappant és rongyot és papírost és tintát. Hiába dugtam a könyvek mögé s a polc alá, a polc és a sok könyv is elveszett. Kint voltam a havas utcán és a fájdalomtól és a félelemtől bömböltem, mint Jób és Istent hívtam és a hóba vetettem magam, mert éreztem, hogy nem hallgatott meg. De ez volt, amit aránylag hamar meg tudtam érteni. Koldus lettem. Mint Jób. Mindent elvesztettem, mondtam. Elfajtettem nevetni és gyűlöltem, aki nevetett. Seb. Mély seb. Azután, hogy darát és a kenyérhéjat gyűjtöttem, csapás. Meg akartam menteni és elveszett. A birtok világa megsemmisült. De aránylag hamar meg tudtam érteni, hogy csak a birtok világának megsemmisülése után léphet át az ember a létezés világába. Mint Jób. Ha az embert békében hagyják, öt év alatt ismét házat szerez és kezdheti előlről. Befőtt és méz és borotvaszappan. A gazdag ifjúnak igazán nehéz. Sohasem tudtam volna lemondani! Mindenről lemondani. Nem például a melankóliát megtartani, a dohányt vagy a pálinkát. Vagy a konzerveket. Valamit, amibe belel lehet bújni, mint a vasbányába, valami amit lehet féltetni és amiért lehet reszketni, valami, ami megvéd, valami objektív és manifeszt és a teljes odaadásban megakadályoz. Nem meg-

tartani. Még az örömet sem Lemondani az odaadásról és lemondani a lemondásról. Mint Jób.

Elárad a kegyelem. Kegyelemnek nevezem azt, hogy aránylag könnyen és gyorsan megérttettem. Koldusnak lenni jó. Még véreztem, de már tudtam, hogy jó. A birtok világa romokban hevert. Tudtam, ha öt évig békében hagynak, nem fogok házat szerezni, hogy kezdjem előlről. Valaki a birtokot levakarta rólam. A bőröm is velem ment, de nem baj, most már igyekszem többé semmihez sem odaragadni, mint a borotvaszappanhoz tettem. Koldusnak lenni nehéz, de jó. A létezés világa a birtoklás világánál magasabb....

A birtok világában az ember nem is lehet önmaga. Csupa védelem és támadás és érdek és házőrző kutya saját kapujában és ha befőtjtjeit elviszik, úgy üvölt, ahogy én tettem a házam romjain a havon. Effektív létezés csak a birtoklás teljes felszámolása után lehet. Itt kezdődik a valóság.

Kardia ametanoótos, mondja Pál apostol. A meg nem váltott szív. A meg nem váltott szív a szappangondban él és sötét és abban a kegyelem nem is tud megnyilatkozni...” (*Hamvas Béla: Egy csepp a kárhozatból III.*)

Szombati-Szabó István: Jób

Elveszett minden: vagyon, múlt, öröm,
Vígtság, dicsőség, jövő gyermek, élet.
Csak én maradtam s bánatom, hogy élek.

A boldog voltból csak jajszóm enyém
S egy koldus-bot tán, mit ha felveszek:
Botorkálva a sírig elvezet.

Ki most seb- genny és könny-tócsában ül
És jajveszéklőn önmagára búsul:
Én vagyok, én: Jób, a tegnapi dús úr.

A verő Isten búsult gerjedelme
Dali testemre varból varr ruhát;
De e sebeknél selyem sincs puhább:

Mert én hiszek... S ez: életemben élet;
Hiszek: ez kínom vedrében a bor,
Mely bú-seprején vigalomra forr.

Hiszem, hogy ennek egyszer vége jön
S a var-kivert kéz mit ma földre ejt:
Emel még vígan színig-telt kehelyt.

Hiszek... Még jön nap, hogy felejtve Jób
Arcán a kínok mai fintorát:
Megüli majd egy vígság torát.

Hiszem, hogy ez a seb-véres, jajos
Száj, mit nyögésre s panaszra nyitok:
Fog még nevetni és dalolni fog.

Hiszem, hogy minden seb gyógyult leszen
S jajos házamban egyszer zene zendül,
És Jóbnak bénasága táncba lendül.

Hiszek gyógyulást, Istent, jót, jövőt.
S kínban, sebekben nem volt senki szebb,
Mert én, gyötört Jób, megvert Jób: hiszek.

E hit gyógyít s ken sebemre írt...
Jaj, ezt az írt ha sebemről levették:
Megátkoznám az Istent s halni mennék.

Jób panasza
(*reminiscencia*)

Nézd, már mindenemet elveszítettem,
Egyetlen birtokom van csak,
A szenvedés és a fájdalom.
Még az útszélre tett csecsemő is
Gazdagabb, mint én,
Annak legalább szülőanyja van,

Ha le is hagyta, ki is tette.
Egyetlen birtokom van csak,
A szenvedés és fájdalom,
Ő az enyém, én az övé,
Összeforrtunk halálos ölelésben,
Miközben elgyötört testem, lelkem
Kétségbe esve szabadulna belőle,
De harapófogóként szorít, nem ereszt.
Kínok örvénye elnyel,
Majd kidob magából,
De csak azért, hogy újra elnyeljen,
Tehetetlen rongyként dobál,
Nincs kapaszkodó.
Meddig még, meddig kell szenvednem,
Hát nincsen szabadulás?
(V.É.)

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Ének: Ha reád tör a homály	ének kot- tából	Énekelj az Úrnak, 97. o., 5 perc
2. Bevezető beszélgetés a következő kérdések alapján: - Mi a véleménye a panaszkodásról? - Ön mikor szokott panaszkodni? - Normál körülmények között kinek szokta elpanaszolni a nehézségeit és fájdalmait? - Mi a panaszkodás szerepe és értelme az emberi lélek számára?	csoportos beszélge- tés az órávezető irányítá- sával	20 perc
3. Jób könyvének ismertetése lásd Bevezetés 1.	Az óráve- zető elő- adása	Szentírás, Tábla, kré- ta, jegyzetfüzet, ce- ruza, 35 perc

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
4. Jób 3,3-26 Foglalkozás a konkrét szöveggel, a Jób 3,3-26 felépítése Szövegmunka a megadott kérdések alapján - Nevezzen meg néhányat a Jób által használt képek közül? - Milyen kontrasztokat talált a szövegben? - Milyen mondattípusokat használ a szöveg? Az óravezető összefoglaló gondolatai, lásd Bevezetés 2. 3.	egyéni, írásbeli munka, utána csoportos megbeszélés és az óravezető összefoglalása	Az adott szentírási szöveg külön lapon, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 20 perc
5. Mire jó a panaszkodás Lásd Bevezetés 4.	csoportos beszélgetés	Jegyzetfüzet, ceruza 5 perc
6. Jób és a szenvedés a különböző irodalmi szemelvényekben Lásd Bevezetés 5.	Az irodalmi szemelvények felolvasása	Irodalmi szemelvények 20 perc
7. Az óravezető összefoglaló gondolatai az Alapgondolat alapján		5 perc
8. Befejező ima, ének	Kötetlen ima	kotta, gyertya, gyufa, 10 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a százegyedik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2018. dec. 8. Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óravezető
Tarjányi Béla szakmai vezető

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Hálaadó szentmise a Bibliaiskolában – Június 4-én a Bibliaiskola nyár előtti utolsó alkalmával szentmise keretében adtunk hálát a közösen végzett munkáért.

Közgyűlés – Társulatunk szeptember 29-én megtartotta ez évi közgyűlését, melynek során a munkatársak beszámoltak az elmúlt év folyamán végzett munkájukról. Ezt követően a Közgyűlés egyhangúan megválasztotta Harmai Gábor esztergomi biblikus tanárt a Társulat elnökéként. A továbbiakban az elnök ismertette az előttünk álló feladatokat, terveinket. A közgyűlés előtt szentmisében adtunk hálát Istennek a kapott kegyelmekért, a gyűlést követően pedig baráti együttlét során beszéltük meg a konkrét feladatokat.

Biblikus professzorok konferenciája a Bibliaközpontban – A 22 éve tartó gyakorlat szerint október 23-án megtartottuk biblikus konferenciánkat, melyen az ország teológiai karain működő biblikus professzorok közül tizenegyen vettek részt. Az összejövetel moderátora ezúttal is Kocsis Imre professzor volt, előadást tartott Martos Levente Balázs professzor. Az ő előadása után gyakorlati, szakmai feladatokról tárgyaltak a résztvevők.

A Társulatunk által alapított és gondozott **Szentírás Alapítvány** az illetékes hatóságtól 2016. októberében megkapta a jótévőink 2017-es évre befizetett adójának a Szentírás Alapítvány számára felajánlott 1 %-át, összesen **6039 Ft**-ot. A kapott összeggel és a támogatóinktól beérkezett adományokkal, 1.500.000 összeggel a KNB útánnomásának költségéhez járult hozzá az Alapítvány.

A Szentírás Alapítvány továbbra is várja Jótévőink adományait és a számára felajánlott 1%-ot. Az Alapítvány adószáma: 19639886-1-42.

A támogatásért hálás köszönetet mondunk!

Bibliai Figurák kurzusaink – ezúttal is folytatódtak. Nov. 22-24.-én a Bibliaközpontban tartott képzést Gelley Anna irodavezetőnk hét lelkes résztvevővel. Voltak a résztvevők között visszatérők is, akik már sokszor voltak itt, és lassanként egyre gazdagabb a készletük, amelyet nagyon jól fel tudnak használni akár otthoni ünnepeken, akár a hitoktatás során.

A biblikus figurák kialakulásának és fejlődésének története

Az első biblikus figurák Svájcban születtek meg: 1964 nyarán Ilanz kolostorában *Anita Derungs* nővér karácsonyra különleges betlehemes bábukat készített. Értesült a hajlékony figurákról *Josy Brunner* is, aki az akkori „Haus der Mütter” (ma Bildungszentrum Matt) vezetője volt Schwarzenbergben, ahol a katolikus nők és anyák továbbképzőközpontja működött. Már 1964 őszén sikerült megszerveznie egy betlehemesfigura-készítő kurzust a Schwarzenbergben, Anita nővér vezetésével.

Az első résztvevők (köztük *Beatrice Zimmermann* és *Maria Widmer*) nagy lelkesedéssel kezdték meg a figurák fejlesztését a következő években. Widmer asszony Baarban lakott és ide jött férjhez *Doris Egli* is, így általa ismerte meg ő is a biblikus figurák előállítását már 1966-ban. Hangyaszorgalma mellett a stuttgarti képzőművészeti akadémián szerzett tudása nagy segítségére volt a figurák továbbfejlesztésében.

A schwarzenbergiek és Egli között azonban nem volt hosszú életű az együttműködés, mert hamar nézeteltérésük támadt az alapanyagok miatt. A konfliktus szétváláshoz vezetett az alapanyag-felhasználás és a fejlesztések mentén. Németországba úgy jutottak el a figurák, hogy 1978-ban a német Knoch család Taizébe utazott, ahol találkozott a luzerni *Ida Marty* családjával, aki akkoriban már figurakészítő kurzusokat tartott. Az első tanfolyamot *Werner Knoch* lelkész szervezte Ida Marty vezetésével 1981-ben Urachban. Németországból került Ausztriába a figurakészítés, ahol *Regina Fucik* és *Anne-marie Holzer* (SSM) 1993-ban szervezték az első továbbképzést Bécsben a ferences központban. Az ő javaslatukra hívta meg a Haus der Stille 1995-ben *Alexa Eckensteint*. *Elisabeth (Lisi) Waltersdorfer* gyakorlott kézművesként vett részt a kurzusokon, mivel elvárásolta a kézimunka és a lelki munka ötvözete. Ők ketten 1997-ben határozták el, hogy mesterképzést csinálnak Svájcban.

1998 nyarán a déltiroli Brixenben rendezte meg találkozóját a közép-európai bibliatársulat (Mitteleuropäische Bibelwerke), amelyre első osztrák tanfolyanvezetőként meghívták Elisabeth Waltersdorfert, valamint *Anneliese Hecht*-et, aki 1982 óta a stuttgarti

bibliatársulat bibliapasztorációs referense (és a biblikus figurák alkalmazását segítő kötet összeállítója).

Magyarországon *Gelley Anna (Ani)* a figurák első számú készítője, aki a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat munkatársaként szintén részt vett ezen a közép-európai konferencián. Mivel nagy sikert aratott Lisi Waltersdorfer bemutatója, ezért az osztrák bibliatársulat befizette a magyarokat, a cseheket, a lengyeleket és a szlovénokat egy 10 napos kurzusra. Erre 2002-ben került sor az ausztriai Heiligenkreuzban, Lisi Waltersdorfer vezetésével. 2003-ban és 2004-ben végeztem el Bécsben Gelley Ani és Zsuppán Monika a Doris Egli-féle kurzust, amit Annemarie Holzer (SSM) tartott, és ami után bizonyítványt is kaptak.

Közben 2003 karácsonya előtt szervezték meg ők ketten az első kurzusukat baráti körben itt a budapesti Bibliaközpontban. Ani azóta is tart igény szerint kis létszámú csoportoknak biblikusfigura-készítő hétvégeket – nemcsak Budapesten, hanem Pécsen és Kaposváron is. Péntektől vasárnapig a résztvevők megtanulják az elkészítés lépéseit és a figurákkal való bánásmódot. A kurzuson feldolgoznak bibliai elbeszéléseket, bemutatva a biblikus figurák alkalmazási lehetőségeit. Ezeket a kurzusokat azóta mindig Gelley Anna vezeti..

Cecília Kádár

Szentírás a honvédeknek – Bíró László tábori püspök úr kezdeményezésére a Katolikus Tábori Lelkészség kiadásában megjelent a Káldi-Neovulgáta Újszövetség 3000 példányban. Ezeket a Szentírásokat azok a honvédek kapják meg ellenszolgáltatás nélkül, akik igénylik és olvassák. Örömmel üdvözljük ezt dicséretes vállalkozást.

Erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat

A Katolikus Magyar Bibliatársulat Főegyházmegyei Biblia-napot szervezett október 27-én, szombaton, Gyulafehérváron, ahol közel 120 résztvevő volt. A jelenlévők Budapestről és környékéről, Kolozsvárról, Marosvásárhelyről és környékéről, Felvincről, Csikszere-dából és környékéről, Székelyudvarhelyről, Gyergyószentmiklósról,

Brassóból, Balázsfalváról és nem utolsó sorban Gyulafehérvárról voltak. A „Barátainknak mondalak benneteket” (Jn 15,15) mottójú Biblia-nap délelőtt 10 órakor kezdődött és délután 7 órakor ért véget. A Biblia-nap előadója Ft. Dr. Oláh Zoltán teológiai tanár volt, aki A Barátság a Bibliában címmel tartott lényegretörő és lelkiekben gazdagító előadást.

A Biblia-nap a gyulafehérvári Gróf Majláth Gusztáv Károly Római Katolikus Teológiai Líceum Borromeó Szent Károlyról elnevezett kápolnájában kezdődött a Szentírás ünnepélyes trónraemelésével, amit Oláh Zoltán tanár úr tartott a szervezőkkel, és a GMGK diákjaival együtt.

Az igeliturgia ünnepélyes áldással ért véget. Mindezek után Magos Gyöngyvér a Katolikus Magyar Bibliatársulat nevében, Ft. Bodor Attila pedig a Szeminárium és a Kiszeminárium előljáróságának és paptanárainak nevében köszöntötte a jelenlévőket és felkérte Nm. Dr. Jakubinyi György érsek atyát, hogy mondja el ünnepi gondolatait. Érsek atyánk a jelenlévők köszöntése után, kifejtette beszédében a Szentírás olvasásának fontosságát. Beszélt a

Szentírás keletkezéséről és jelenlegi formájának elrendezéséről (kanonizálásáról).

Egy kis szünet után Ft. Dr. Oláh Zoltán tanár úr tartotta meg előadását, melyben több szentírási rész fényében a bibliai barátságokról beszélt, és kifejtette, hogy miből is álltak ezen barátságok, milyen módon nyilvánultak meg, és mit taníthatnak számunkra, a mai ember számára.

Szó volt arról, hogy nagyon fontos felismerni az igazi barátot, ezért próbára kell tenni. Sírak fia, a bölcs tanító óvatosságra int tehát a barátokkal kapcsolatban, reálsan és kritikusan tárgyalja ezt a kapcsolatot, és állítja, hogy a hű barátság megfizethetetlen érték. A barátság bizalomra és diszkrécióra épül: „Az igazi barátok, nem tartogatnak titkokat, csak meglepetéseket későbbre” (William Paul Young). Nem szabad visszaélnünk barátunk titkaival, védenünk kell őt. Minden kapcsolatban lehetnek problémák, viszont fontos, hogy minden esetben a megbocsátás útját válasszuk. Tovább haladva megfigyelhettük János evangéliumában, hogy Jézus tanítványait barátainak nevezi búcsúbeszédében, amely érdek nélküli bensőséges kapcsolatra utal. A barát mindent tud a másikról, nem titkol el semmit. Jézus mindent közöl, amit az Atyától hallott, nem tekinti szolgálóinak övéit. Az igaz barát életét adja övéiért, Jézus ebben az értelemben mindenki barátja, viszont akkor maradunk meg ebben a bensőséges kapcsolatban, ha az Atya szándékait saját szándékunkká tesszük.

A délutáni program csoportbeszélgetésekkel folytatódott. A kiscsoportos beszélgetések során a Brassóból érkezett VIII-XII. osztályos diákok és a GMGK diákja Ft. Farkas Ervin és Magos Orsolya vezetésével kifejtették, hogy mit is jelent számunkra a barátság. Megvizsgáltuk a szentírási részek kapcsán, hogy milyen a rossz és a jó barát, mi az, amit mi teszünk egy baráti kapcsolatban. A csoportbeszélgetés végén mindenki mondott egy hasonlatot, hogy számára mit jelent a barátság. Ezt a cikk végén szeretném megosztani. A csoportmunka után összegyűltünk és Magos Gyöngyvér segítségével kiértékeljük a napot és összefoglaltuk a csoportban elhangzott tanulságokat. A Biblia-nap ünnepélyes szentmisével

zárult, melyet érsek atyánk celebrált a gyulafehérvári székesegyházban.

„A barátság olyan, ... mint a méz, mely megédesíti az életemet; ... mint egy kapocs, mely összeköt Istennel és embertársaimmal; ... mint a mentőmellény, mely bármiből kiment; ... mint a mosoly, mert lehet nélküle élni, de nem érdemes; ... mint a balzsam, mert minden időben lágyan odasimul; ... mint egy kert, mert mindig újra ültetheted az életet benne; ... mint a kávé, mely energiát ad, és ha kiöntöd meg is peccétel; ... mint a pizza, mert minden van rajta; ... mint egy áramdugasz, melyre mindig szükség van; ... mint egy gyertyaláng/nap, mert a legnagyobb sötétségben is fényt nyújt; ... mint egy laptop, mert ha elromlik nehéz megjavítani; ... mint egy fonal, mely, ha elszakad, a csomó akkor is megmarad; ... mint egy film, mert mindig újrajátszhatod a legjobb pillanatokat.”

Kiss M. Richárd és Magos Orsolya

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kisdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmékedések témája: 2019.
jan. 4.: Jak 5,16-17; jan. 18.: Mt 5,5-7; febr. 1.: Jak 5,9-10;
febr. 15.: Mt 19,23-24; márc. 1.: 1Pét 5,8-9; márc. 8.: Mt 7,28-29; márc. 22.: Mt 11,28-30; ápr. 5.: Jn 6,33-35; ápr. 12.: Jn 8,31-32; ápr. 26.: Jn 15,10-11

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak áldott, békés Karácsonyt és eredményes Új Esztendőt kívánunk, szeretettel: a Társulat munkatársai!

ÚJDONSÁGOK

SZOLGÁLATOK ÉS SZOLGÁLATTEVŐK AZ ÚJSZÖVETSÉGBEN – (Bibl. ír. 9., Bibliatársulat, 2018) 1.380.- Ft.

HANGOS BIBLIA – 1-4. DVD. – Ára: (4 x 800.- Ft) 3.200., Ft

A SZENT CSALÁD EGYIPTOMBAN – DVD – (Vágvölgyi Éva helyszíni felvételei, kopt énekekkel) Ára: 600.- Ft

Tarjányi Béla: **RÖVID HÉBER NYELVTAN** – Ára: 580.- Ft

Szabó Mária: **GÖRÖG-HÉBER SZÓSZEDET** (174 o.) 2.800.-

BIBLIAKIADVÁNYAINK

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA *nagyított* (21,5 x 13 cm, bordó, kék, zöld kötésben) 3.500.-

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA zsebbiblia (19 x 12 cm, bordó, kék, zöld kötésben) 3.200.-

ÚJSZÖVETSÉG és ZSOLTÁROK (16x10,5 cm) 1.600.-

ÚJSZÖVETSÉG [ÖREGBETŰS] Káldi-Neovulgáta szerint (21 x 13 cm, bordó, műbőr kötésben) 2.200.-

ÚJSZÖVETSÉG ROVÁS ÍRÁSSAL 2.800.-

CIGÁNY BIBLIA Ó- és Újszövetség (Neovulgáta) 2.800.-

CIGÁNY-MAGYAR ÚJSZÖVETSÉG, ára: 1800.-

*Belső egyházi terjesztésben Bibliáink árából
Bibliaboltunkban 25 % kedvezményt adunk*

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

www.biblia-tarsulat.hu

Isten Szava

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

Betlehem látképe

megmarad örökre
